

JUOZAS VYŠNIAUSKAS – žurnalistas, tautodailininkas, knygų apie Simono Daukanto ainius autorius

Gintautas ČIŽIŪNAS

Kartais, kai įsisuki į didmiesčių gyvenimą, atrodo, jog visa, kas nauja, įdomu, – čia, ir tie, kurie kuria ir daug ką reikšmingo sukuria, parašo, gyvena tik čia. Rašau tai mąstydamas ne apie tuos menininkus, kurie norėdami pabėgti nuo miesto triukšmo, savaitgaliais, per vasaros atostogas laiką leidžia savo pačių ar išsinuomotose sodybose, o kartais ir visam laikui ten išsikrausto, o į miestą atvyksta tik savo darbus pristatyti ar kitokius reikalus sutvarkyti. Mąstau apie žmones, kurie, nors ir yra ir talentingi, ir kūrybingi, nors turėjo galimybių,

bet į didmiesčius nepasuko ir į užsienius neišvyko. Mąstau apie žmones, gimusius, augusius, giliai įleidusius šaknis į savo tėvų žemę ir šiandien apie save prabylančius darbus, kurie verčia naujai įvertinti tai, ką iki šiol žinojome.

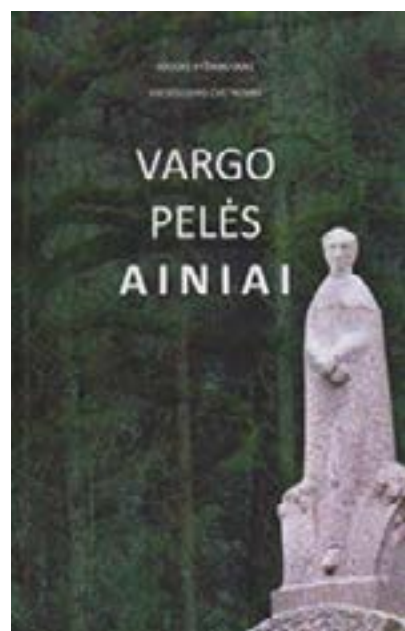
Vienas jų – skuodiškis žurnalistas, redaktorius, tautodailininkas (tapytojas, keramikas, medžio drožėjas), savo krašto istorijos tyrinėtojas, knygų autorius Juozas Vyšniauskas. Jis gimė 1944 m. balandžio 13 d. Skuodo rajono Klauseikių kaime. 1968 m. baigęs Telšių taikomosios dailės technikumą, pradėjo mokytojau-

Juozas Vyšniauskas. Virginijaus Jocio nuotrauka

ti, 1974 m. perėjo dirbti į spaudą. Dirbdamas neakivaizdžiai studijavo žurnalistiką Vilniaus universitete ir ten 1978 m. apgynė diplominį darbą. Daugelį metų dirbo Skuodo rajono laikraščio „Mūsų žodis“ redakcijoje, 1991–1996 m. buvo šio leidinio vyriausiasis redaktorius. Skuodiškiai jį žino ir kaip savo krašto istorijos tyrinėtoją, vieną iš 1992 m. pra-

(Nukelta į 12 p.)

Juozo Vyšniausko knygų „Skuodo grafystė“, „Dvaras prie Aleksandrijos [...]“, „Vargo Pelės ainiai“ viršeliai

dėjusio veikti Skuodo muziejaus kūrėjų, Simono Daukanto sesers Anastazijos Daukantaitės (Kaunackienės) ir jos vyro giminės istorijos tyrinėtoją bei paveldo puoselėtoją.

2011 m. J. Vyšniauskui įteikta kas du metai Skuodo rajono savivaldybės už reikšmingus šį kraštą Lietuvoje ir užsienyje garsinančius darbus ir poelgius skiriama premija, o 2013 m. jam suteiktas Skuodo rajono garbės piliečio vardas. Toks įvertinimas kalba pats už save. Dar labiau – jo parašytos knygos. Pradėjo nuo nedidelių: 1991 m. išspausdintas 16 puslapių apimties „Mano gimtasis Klauseikių kaimas“, 1995 m. – dvigubai didesnis informacinis leidinys „Skuodas: kuršių ir žemaičių žemė: informacinis leidinys“, 1999 ir 2005 m. – beveik tokios pat apimties du leidiniai „Skuodo žemė“, 2003 m. – dvigubai didesnis „Skuodo žemės žmonės“, 2006 m. – 49 puslapių knygutė „Skuodo žemės šviesuoliai“, na o 2009 m. skaitytojai sulaukė ir itin solidžios jo 223 puslapių apimties knygos „Dvaras prie Aleksandrijos: Kaunackiai – garbinga Simono Daukanto giminės šaka“. 2011 m. Juozas kartu su seserimi Marija Vyšniauskaite (Jankauskiene) ilgametį bendravimą ir bendradarbiavimą su garsiu šio krašto gydytoju, Mosėdyje (Skuodo raj.) veikiančio akmenų muziejaus įkūrėju Vaclovu Intu (1925–2007) apvainikavo knyga „Gydytojas Vaclovas Intas“. 2013 m. išleista net 382 puslapių apimties J. Vyšniausko knyga „Fotografija Klauseikių kaime“, 2017 m. dienos šviesą išvydo jo „Skuodo grafystė“, o 2018 m. – jo ir Vsevolodo Cvetkovo knyga „Vargo pelės ainiai“, pasak Juozo, tai knygos „Dvaras prie Aleksandrijos: [...]“ antroji dalis, kurioje po ilgų ir kruopščių tyrinėjimų patikslinta nemažai pirmojoje paskelbtų datų ir faktų. Aktualu tai, kad šioje knygoje gerokai praskleista žymiojo mūsų istoriko, tautos sąmonės žadintojo S. Daukanto gyvenimo ir giminės istorija, paneigiami kai kurie ankstesnių autorių, net ir istoriko Vytauto Merkio (1929–2012) knygoje „Simonas Daukantas“ (Vilnius, 1972, papild. leidimas 1991) paskelbti kai kurie teiginiai.

Juozas yra ir mūsų žurnalo bendradarbis. Šį kartą skaitytojams siūlome jo publikaciją „Triūsė it vargo pelė“ (žr. p. 12–15).

Triūsė it vargo pelė

Juozas Vyšniauskas

Marijona Kalvaitė – Jokūbas Daukantas
(~1703–1803)

Kotryna Odinaite – Jurgis Daukantas

Kotrynos ir Jurgio vaikai:

Simonas Daukantas (1793–1864)

Anastazija Daukantaitė (1795–1799)

Ona Daukantaitė (1797–)

Anastazija Daukantaitė (1799–1880)

Kotryna Daukantaitė (1802–)

Konstancija Daukantaitė (1804–1804)

Aleksandras Daukantas (1805–1841)

I

1797, lapkričio 6, Lenkimų klebonas Juozas Rimkevičius Onos vardu pakrikštijo teisėtų sutuoktinių – tėvo Jurgio Daukanto, motinos Kotrynos Odinaitės – dukterį. Krikšto tėvai Mateušas Narvilas su Ona Gikariene.

1799 Dievo metais, rugpjūčio 8, mirė 4 metų Anastazija, tėvo Jurgio Daukanto iš Kalvių kaimo duktė. Jos kūnas palaidotas parapijos kapinėse.

1799 Dievo metais, lapkričio 30, aš, Lenkimų altarista Simonas Lopacinskis, Anastazijos vardu pakrikštijau kūdikį, šiandien gimusį teisėtiems sutuoktiniams – tėvui Jurgiui Daukantui, motinai Kotrynai Odinaitei – iš vietos Lenkimų parapijos, Kalvių kaimo. Krikšto tėvais buvo pats krikštytojas ir Magdalena Numgaudienė iš tos pačios parapijos Jazdučių kaimo.

Taip sužinome – buvo dvi Anastazijos Daukantaitės. Vyresnioji mirė tais pačiais metais, kuriais gimė antroji Daukantų duktė. Ji pirmosios atminimui pavadinta tuo pačiu vardu ir užaugusi ištekėjo už Kazimiero Kaunackio į Kivylių kaimą. Todėl visur turėsime patikslinti jos gimimo metus, nes manyta ir rašyta, kad Kaunackienė gimė 1795-aisiais. Tokiu būdu paaikškėjo ir penktosios Kotrynos Odinaitės-Daukantienės dukters vardas. Juk epitafijoje ant motinos antkapinio paminklo Simonas užrašė, kad ji pagimdė penkias dukras ir du sūnus. 1802 Dievo metais, balandžio 30, aš, Jurgis Marcinkevičius, Lenkimų vikaras,